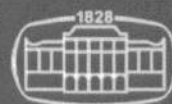

INNOVATIONS IN EDUCATION:

• IDEAS

• PROJECTS

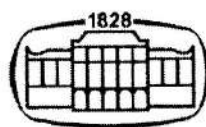
• WORK EXPERIENCE

AKADÉMIAI KIADÓ

*Collected materials of International Distance Scientific and Practical
Conference*

INNOVATIONS IN EDUCATION: IDEAS, PROJECTS, WORK EXPERIENCE

AKADÉMIAI KIADÓ

All material presented in the author's edition

Proofreaders:

Jozsef Horvath, Full Member of Hungarian Academy of Sciences

Janos Nemeth, DSc

Gabor Szasz, DSc

Andrew Fielsend PhD

ISBN 978 963 07 8636 2

Published by Akademiai Kiado

Member of Wolters Kluwer Group

P.O. Box 245, H – 1519 Budapest, Hungary

www.akademiaikiado.hu

All rights reserved. No part of this book may be reproduced
by any means or transmitted or translated into machine language without
the written permission of the publisher.

Printed in Hungary

СОДЕРЖАНИЕ

Айтбаева А.

Образовательные программы - основа интеграции в мировое образовательное пространство.....13

Алиева Э.Ю.

Развитие личности студентов через формирование их способности к самостоятельному жизненному выбору.....18

Амирова А.С., Таубаева Г.З.

Инновационные формы вовлечения родителей в образовательный процесс дошкольной организации в республике Казахстан.....24

Аренко S.N.

Motivating students to practice and training in project management.....32

Аренко S.N.

The innovative technology of formation and evaluation of behavioral competencies in project management.....38

Арзанбаева Б.О., Идрисова Ж.И.

Особенности инновационной педагогической деятельности будущего специалиста дошкольного профиля.....44

Беленькая А.В.

Взаимодействие педагога и детей при изучении иностранного языка.....50

Богданец-Билоскаленко Н.И.

Активизация научно-методических разработок ученого-педагога Я. Чепиги в практике современной начальной школы.....56

Гаращенко Л.В.

Современные приоритеты физического воспитания детей дошкольного возраста: здоровьесберегающие технологии.....63

Гринёва О.М.

Формирование ценностных ориентаций будущих педагогов в условиях профессиональной подготовки.....69

Довбня С.О.

Педагогическое сопровождение творческих игр детей дошкольного возраста на субъект- субъектных принципах в практике дошкольного образования.....75

Елькеева А.Б.

Роль образовательных программ в развитии инноваций дошкольного образования в Казахстане.....80

Жуманова Б., Бейсенгалиев Б.

Инновации в системе образования республики Казахстан.....86

Жунусова А.Ж., Сейдуалиева А.М., Альдибекова Ш.

Теоретические аспекты понятия «информационная компетентность» в начальном образовании.....93

Искакова А.Т.

Влияние социально-экономических условий на развитие инноваций в дошкольном образовании республики Казахстан: исторический аспект.....99

Искакова А.Т., Закаева Г.З.

Некоторые аспекты социально-педагогической ориентации взрослых на инклюзивное образование.....105

Катунина И.В.

Опыт применения управленческих игр в подготовке специалистов по управлению проектами.....110

Козак Л.В.

Творчество как основа инновационной деятельности будущего преподавателя дошкольной педагогики и психологии.....116

Кокойло Ю.А.

Здоровый образ жизни как условие эффективной педагогической деятельности будущих учителей.....122

Кондратюк С.В.

Ценностно-нормативные основы профессиональной деятельности воспитателя учреждения дошкольного образования.....128

Кочерга А.В.

Психофизиологические механизмы чувствительности человека: способы развития.....135

Кравчук Л.В.

Реализация инновационных подходов в нравственном развитии младших школьников.....142

Лисковская И.Л.

Формирование образа гармоничной личности как необходимое условие преодоления кризиса среднего возраста.....148

Мартынчук Е.В.

Проблема подготовки студентов-дефектологов к интегрированному и инклюзивному обучению детей с нарушениями психофизического развития.....154

Мельник И.С.

Особенности использования инновационных технологий в развитии самооценки дошкольников.....160

Метербаева К.М., Байназарова Т.Б., Смагулова Б.Л.

Модернизация дошкольного образования как важнейшая задача высшей школы в республике Казахстан.....166

Олексюк Е.А.

Использование информационно-коммуникационных технологий в процессе повышения квалификации учителей математики.....170

Оспанова Б.А., Ташбулатова А., Сагдуллаев И.

Профессионально-контекстное обучение как инструмент развития креативной компетенции будущего учителя.....179

Половина Е.А.

Формирование у детей старшего дошкольного возраста эстетического отношения к природе средствами пейзажной живописи.....185

Полякова Е.В.

Подготовка учителей начальных классов в системе последипломного педагогического образования по дистанционной форме обучения.....192

Савидак С.П.

Развитие осознания будущими психологами роли невербальных средств общения в профессиональной деятельности.....197

Стаднийчук М.А.

Развитие творческих способностей детей третьего года жизни средством дидактической игры.....203

Строяновская Е.В.

Развитие профессионального творчества как фактора успешности будущих преподавателей высшей школы.....209

Таджиева М.К, Еленгеева В.

Обзор дошкольных образовательных программ в зарубежных странах.....215

Тасжурекова Ж.Т.

Профессиональная подготовка учителя новой формации в условиях реализации компетентностного подхода.....219

Терентьева Н.А.

Приоритетные задачи деятельности университетов Украины: наука и инновации.....224

Турекулова Д.Т.

Некоторые аспекты развития профессионального образования в республике Казахстан.....228

Чередниченко С.В.

Национальное воспитание как основа культурологической составляющей в практике современного дошкольного образования.....234

Черпак Ю.В.

Ідеї П. Лесгафта про взаємообумовленість розвитку людини та її фізичної підготовки.....240

ЛИТЕРАТУРА

1. Аносова Л. Національні куточки в дитсадку: орієнтовна тематика та оснащення // Дошкільне виховання. – 2008. – № 8. – С. 20-22
2. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі: [навч. посіб]– 2-ге вид., переробл. і допов./ А.М. Богуш, Н.В. Лисенко – К.: Вища шк., 2002. – 407 с.
3. Кононко О. Сучасний дитсадок: який він? // Дошкільне виховання. – 2006. – № 7. – С. 3-6
4. Культурологія: українська та зарубіжна культура: [навч. посіб.] / М.М.Занович, І.А.Зязюн, О.М.Семашко та ін./ за ред. М.М.Зановича. – К.: Знання, 2004. – 567 с.
5. Народна іграшка в життєдіяльності дошкільнят / [Н. Омельченко, Н. Курочка, Т. Дудова, О. Найден // Палітра педагога. – 2010 р. – № 4 – С. 3 – 10.
6. Пономарьова Н. Відлуння старовини. Дидактичні ігри за народознавчими мотивами // Дошкільне виховання. – 2007. – № 10. – С. 23-25
7. Поніманська Т. Гуманістичне виховання: етнопедагогічні витоки // Дошкільне виховання, 2011, № 8 С.9-13

Черняк Ю.В.

ІДЕЇ П. ЛЕСГАФТА ПРО ВЗАЄМОБУМОВЛЕНІСТЬ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ ТА ЇЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

XXI століття відзначається оновленням педагогічної науки, її ціннісно-сміслових орієнтацій, осягненням просвітницьких, педагогічних, культурологічних та організаційних ідей минулого. Нове наукове зацікавлення становить досвід країни XIX – початку XX століття, який характеризується продуктивними освітніми ідеями та напрацюваннями, які мають цінність для сьогодення. Інноваційна складова ідей цього періоду (визначена за І.М. Дичківської як ретроінновація) характеризується можливістю запровадження продуктивних ідей в сучасних умовах з незначними змінами та модифікаціями, оскільки напрацювання випередили час. Такими, зокрема, є ідеї П. Лесгафта та його послідовників щодо фізичного виховання молодого покоління, які набули актуальності на початку XXI століття у зв'язку з різким погіршенням стану фізичного здоров'я дітей та молоді.

П. Лесгафта по праву вважають фундатором концепції фізичного виховання дітей та молоді. Система фізичного виховання, створена ним, має обґрунтування мети, розроблені завдання, основні принципи, напрями, відображення специфіки підготовки фахівців в галузі, організаційні форми, матеріально-технічне та фінансове забезпечення фізичного виховання та практичне впровадження в діяльність навчальних закладів. Практичної значущості та вагомості цій концепції надає й той факт, що основні ідеї було підтримано київською громадськістю та впроваджено у діяльність не тільки П. Лесгафта, а й його послідовників, зокрема О. Анохіна та В. Крамаренка (у м. Київ, зокрема).

Коротко окреслимо окремі концептуальні положення П. Лесгафта, які знайшли своє відображення у їх практичній діяльності. Це ідея спеціальної підготовки фахівців з галузі; наукове обґрунтування системи фізичного виховання; культурна складова фізичного виховання.

Система фізичного виховання П. Лесгафта розроблена на основі врахування вікових анатомо-фізіологічних та психологічних особливостей та індивідуальних здібностей віку, розуміння необхідності свідомого виконання життєво-необхідних природних рухів, які поступово ускладнюються, дотримання суворої послідовності в дозуванні навантаження тощо. Окремі концептуальні положення включено до програми удосконалення фахівців з фізичної культури.

В основу системи фізичної освіти, викладеної П. Лесгафтом у фундаментальній праці «Керівництво з фізичної освіти дітей шкільного віку» [1-2], викладено принцип науковості, на основі якого обґрунтовано фізичну освіту з використанням комплексу узаємодоповнюваних методів дослідження – педагогічних, медико-біологічних, психологічних тощо. Автором, з позицій основних положень професійної підготовки фахівців з фізичної освіти та виховання, розроблено, по суті, систему вищої професійної та спеціальної підготовки фахівців. На основі принципу врахування вікових особливостей представлено класифікацію фізичних вправ для дітей шкільного віку; обґрунтовано взаємозв'язок фізичного виховання з розумовим і естетичним; висвітлено освітню функцію рухових дій у трудовій та військовій підготовці й побутовій діяльності людини; представлено нароби щодо практики фізкультурної освіти жінок. Новаторськими є його погляди на фізичне виховання як

складову усебічного розвитку дітей, підлітків та молоді, необхідність оздоровлення дітей і медичний контроль за їх фізичним розвитком.

Процес фізичного виховання, або, як писав П. Лесгафт, фізичної освіти дітей шкільного віку, представлено поетапно.

На першому етапі (для учнів початкових класів віком від 7 до 12 років) потрібно було навчити дитину основним необхідним рухам: правильно бігати, стрибати, *метати*, виконувати різноманітні рухи частинами тіла. Ці вправи він називав простими (або елементарними).

На другому етапі (для дітей середнього віку – 12-15 років) пропонувались вправи з більшим фізичним навантаженням таким чином, щоб навчити дитину поступово долати послідовно зростаючі труднощі: збільшення ваги предметів, швидкий біг з перешкодами, стрибки на відстань та у висоту тощо. Ці вправи називалися складними (або вправами із зростаючою складністю). Вони привчали школярів до наполегливості і формували вміння долати труднощі, які виникали при фізичних навантаженнях.

Третій етап (для школярів старшого віку – 15-18 років) фізичної освіти П. Лесгафт називав періодом навчання керування рухами відповідно до часу їх виконання, характеру та обсягу докладених зусиль, орієнтуванню у просторі тощо. Школярів, зокрема, вчили пробігати певну відстань у встановлений учителем час, *метати в ціль* тощо. За допомогою подібних вправ розвивалося м'язове відчуття, особливо за умови їх виконання у змінних зовнішніх умовах. Для перевірки набутих умінь та їх закріплення використовувалися складні рухові завдання, які школярі виконували під час ігор, екскурсій, трудових дій тощо.

Використовуючи у своїх працях термін «освіта», П. Лесгафт розуміє його дещо інакше, ніж сучасне тлумачення. Освіта, за переконанням П. Лесгафта – це виховання, формування особистості людини, а фізична освіта – цілеспрямоване формування організму і особистості під впливом як природних, так і спеціально підібраних рухів, фізичних вправ, які з віком постійно ускладнюються, стають напруженішими, вимагають великої самостійності і вольових проявів людини. Процес фізичного виховання П. Лесгафт визначає як об'єкт соціально-наукового дослідження, частину створеної ним загальної теорії фізичної освіти. Він вважав важливою метою фізичної освіти вміння свідомо керувати своїми рухами, «привчатися найменшим працею в можливо менший проміжок часу свідомо виробляти найбільшу роботу або діяти витончено і енергійно».

У праці «Фізичний розвиток у шкільництві» П. Ф. Лесгафт виокремлює три чинника у розвитку дитини: виховання, навчання й освіти. Під вихованням він розумів сукупність умов, необхідних для правильного харчування і зростання дитини, завдяки яким у нього утворюється запас енергії, необхідний для діяльності. Виокремлюючи в людині дві сторони – фізичну й духовну, він і виховання поділяє на фізичне й моральне. Учіння, на його думку, є простим запам'ятовуванням інформації, засвоєнням знань, якомога більшої кількості фактів. Завдання освіти полягає у створенні у людині свідомого ставлення до своїх дій, обмеженні їх свавілля, розвиненні прагнення до удосконалення шляхом поступового наближення до ідеалу[3].

За цих міркувань є зрозумілим, що не можна ототожнювати поняття «освіта» і «учіння» оскільки у школі учіння має бути лише засобом, що сприяє досягненню освітніх цілей. П. Ф. Лесгафт зазначає, що «мета будь-якої загальної освіти (кінцевий результат) має полягати у свідомому обмеженні свободи в роздумах та діях людей, усвідомленні особистості та з'ясуванні власного призначення». П. Лесгафт вбачав у розумовому і фізичному вихованні головну мету школи.

П. Лесгафтом було опубліковано плани уроків фізичної освіти з урахуванням окреслених вище вікових періодів розвитку дітей. Загальний зміст полягав у тому, що для різних вікових періодів визначались різні співвідношення типів і видів фізичних вправ. Узагальнено представимо це так:

Для школярів молодшого віку (7 –12 років) 25 % часу уроку приділялася елементарним і складним діям, 25 % – ходьбі, бігу та метанню, 50 % – іграм (переважно одноосібним).

Для учнів середнього віку (12 –15 років) третина часу відводилась для елементарних та складних рухів і бігу, третина – стрибкам, метанню з поступово збільшуваною напругою й боротьбі, третина – іграм зі складними руховими завданнями).

Для школярів старшого віку (15 – 18 років) 50 % часу уроку припадала на вправи з поступово зростаючим навантаженням (стрибків, метання, боротьба тощо), 25 % присвячувалась рухам з обтяженнями, 25 % іграм.

П. Лесгафт вважав, що система фізичної освіти має складатися з невеликої кількості природних рухів: ходьби, бігу, стрибків, метання, боротьби, простих гімнастичних вправ, ігор, екскурсій.

Основою фізичної освіти він вбачав поєднання фізичного і духовного: «Між розумовим та фізичним розвитком людини існує тісний зв'язок ... Розумовий ріст і розвиток потребують відповідного розвитку фізичного». П. Лесгафт прагнув через відчуття створити у дитини «правильне» уявлення про навколишній світ. У практиці завдань, зокрема, учням давали предмети з різного матеріалу, різної ваги, форми і діти мали визначити, не бачачи цих предметів, які вони: дерев'яні, теплі, холодні, легкі, важкі, у вигляді кулі, куба, циліндра тощо. Перевага віддавалася варіанту, коли вправа виконувалося після словесного пояснення, а не лише демонстрації. Якщо ж застосовувався демонстрацію (або ілюстрацію), то вчитель мав був його обов'язково продемонструвати. Учні, звільнені від уроків, обов'язково мали бути присутніми і візуально засвоювати усі пропонувані та виконувані вправи. На уроці вимагалася тиша, навіть під час ігор. П. Лесгафт засуджував гучні галасливі ігри і вимагав дотримуватися такого правила: «... Хто шумить – виходь геть з гри і чекає, доки вона закінчиться ...». Він схвалював рухливі ігри, підпорядковані та дібрані відповідно до мети заняття, заперечуючи застосування гімнастичних снарядів і масажу, оскільки, на його думку, вони «... дають шкідливі додаткові подразники». З етичних міркувань, учений негативно ставився до змагального спорту, надаючи перевагу тому, щоб у процесі виконання фізичних вправ включалося мислення, тобто усвідомлення того, що учень виконує і як.

Пропагуючи необхідність і доцільність жіночої освіти, у березні 1895 р. П. Лесгафт виступив з пропозицією відкрити Вищі курси виховательок і керівниць фізичної освіти. Спеціально створеною комісією було розроблено статут і програму майбутніх курсів. У січні 1896 р. було затверджено «Положення про курси» і призначено П. Лесгафта завідувачем цих курсів. Того ж 1896 року на зразок курсів керівників фізичної підготовки П. Лесгафтом відкриваються Вищі курси виховательок і керівниць фізичної освіти.

Ці Вищі курси вважались на той час найбільш прогресивним навчальним закладом, до якого запрошувались викладати В. Л. Комаров, Є. В. Тарле, А. А. Ухтомський та ін. На курсах вивчалися такі дисципліни: фізичні вправи, теорія рухів, фехтування, педагогіка, психологія, історія психології, історія педагогіки, анатомія, фізіологія, гігієна, органічна хімія, фізіологічна хімія, ботаніка, креслення, фізика, математика, хімія, зоологія, механіка,

опір матеріалів, малювання. Курси стали одним із найбільш демократичних (по суті вищим) навчальних закладів Російської імперії, оскільки дозволяли навчатися представникам різних регіонів імперії (Кавказ, Україна, Далекий Схід, Урал, Середня Азія тощо).

Випускниці курсів проводили уроки, використовуючи засоби та методи, розроблені та впровадженні в практику фізичного виховання П. Лесгафтом. Навчальна робота з фізичного виховання у позаурочний час доповнювалась організацією занять спортом, іграми, екскурсіями та змаганнями. Особливу увагу учений приділяв впровадженню у навчальний процес народних ігор, наголошуючи на їхній важливій виховній ролі, оскільки під час ігор діти відтворюють те, що бачать навколо. Його поради надавати дітям більше часу для вільних ігор та фізичних вправ на свіжому повітрі є актуальними і в наш час.

Враховуючи особливості викладання гімнастики в школах Російської імперії ХІХ століття, П. Лесгафт не заперечуючи демонстрацію та приклад, зазначав, що їх необхідно застосовувати за умови усвідомлення рухових дій. На його переконання, учні мають виконувати вправи з розумінням, а не механічно, що можливо при чіткому та короткому поясненні алгоритму виконання вправи. Обґрунтовуючи використання вправ і ігор як методу пізнання, він класифікував вправи, об'єднавши їх у чотири основні групи:

- 1) вправи, пов'язані з вивченням просторових і часових співвідношень при бігу у заданому темпі, стрибках на певну відстань і метанні у ціль;
- 2) вправи із зростаючою напругою: дії з палицями і гирями, метання дерев'яних і залізних куль, стрибки, боротьба, лазіння по канату, утримання рівноваги;
- 3) прості вправи – рухи головою, тулубом, руками, ногами; складні вправи – різновиди рухів і метання;
- 4) систематичні вправи, що здійснюються під час простих і складних ігор, плавання, біг на ковзанах і лижах, ходьба (походи), екскурсії, єдиноборства.

Виходячи з основного положення розробленої П. Лесгафтом функціональної анатомії – теорії про єдність форми і функції – можливим є вплив функцією, «спрямованою вправою», на розвиток органів людського тіла і всього організму. Як зазначалось вище, в основі педагогічної системи П. Лесгафта лежить вчення про єдність фізичного і духовного розвитку особистості, в якому він постійно підкреслює важливість раціонального поєднання, взаємовпливу

розумового і фізичного виховання. «Необхідно, – писав П. Лесгафт, – щоб розумовий і фізичне виховання йшли паралельно, інакше ми порушимо правильний хід розвитку в тих органах, які залишаться без вправи». П. Лесгафт підтримував погляди І. Сеченова, який вважав, що рухи і фізичні вправи є засобом розвитку пізнавальних можливостей школярів, тому «школа не може існувати без фізичної освіти; фізичні вправи повинні бути неодмінно щоденними, в повному співвідношенні з розумовими заняттями». Вчений розглядає фізичні вправи як засіб не тільки фізичного, а й інтелектуального, морального та естетичного розвитку людини. При цьому він постійно підкреслює важливість раціонального поєднання, взаємовпливу розумового і фізичного виховання.

Таким чином, Петра Францевича Лесгафта можна вважати фундатором створення вітчизняної концепції фізичного виховання дітей. Центральне місце в його педагогічній концепції займали проблеми фізичного виховання і освіти дітей, ним було висунуто оригінальну ідею фізичної освіти, розуміючи під ним систему послідовних гімнастичних вправ, пов'язаних з розумовим, моральним, естетичним і трудовим вихованням. Система фізичної освіти будувалася ним на анатомо-фізіологічних, гігієнічних та психологічних засадах з урахуванням вікових, статевих й індивідуальних особливостей і можливостей учнів, урахуванням особливостей будови тіла, механіки і фізіології рухів. Цей досвід набуває практичної значущості у сучасних умовах і має бути врахованим при розробці сучасних програм фізичного виховання (частково продуктивні напрацювання П. Лесгафта запроваджуються у Київському університеті імені Бориса Грінченка).

ЛІТЕРАТУРА

1. Лесгафт, П.Ф. Руководство по физическому образованию детей школьного возраста. Ч. 1 / Лесгафт Петр Францевич . – 2-е доп. изд. – СПб. : Т-во худож. печати, 1904. – IX, 392 с.
2. Лесгафт, П.Ф. Руководство по физическому образованию детей школьного возраста. Ч. 2 / Лесгафт Петр Францевич . – 2-е доп. изд. – СПб. : Тип. А. Бенке, 1909. – X, 415 с.
3. Лесгафт, П.Ф. Физическое развитие в школах / Лесгафт Петр Францевич . – СПб. : Тип. А.А. Краевского, 1880. – 32 с.
- 4.